

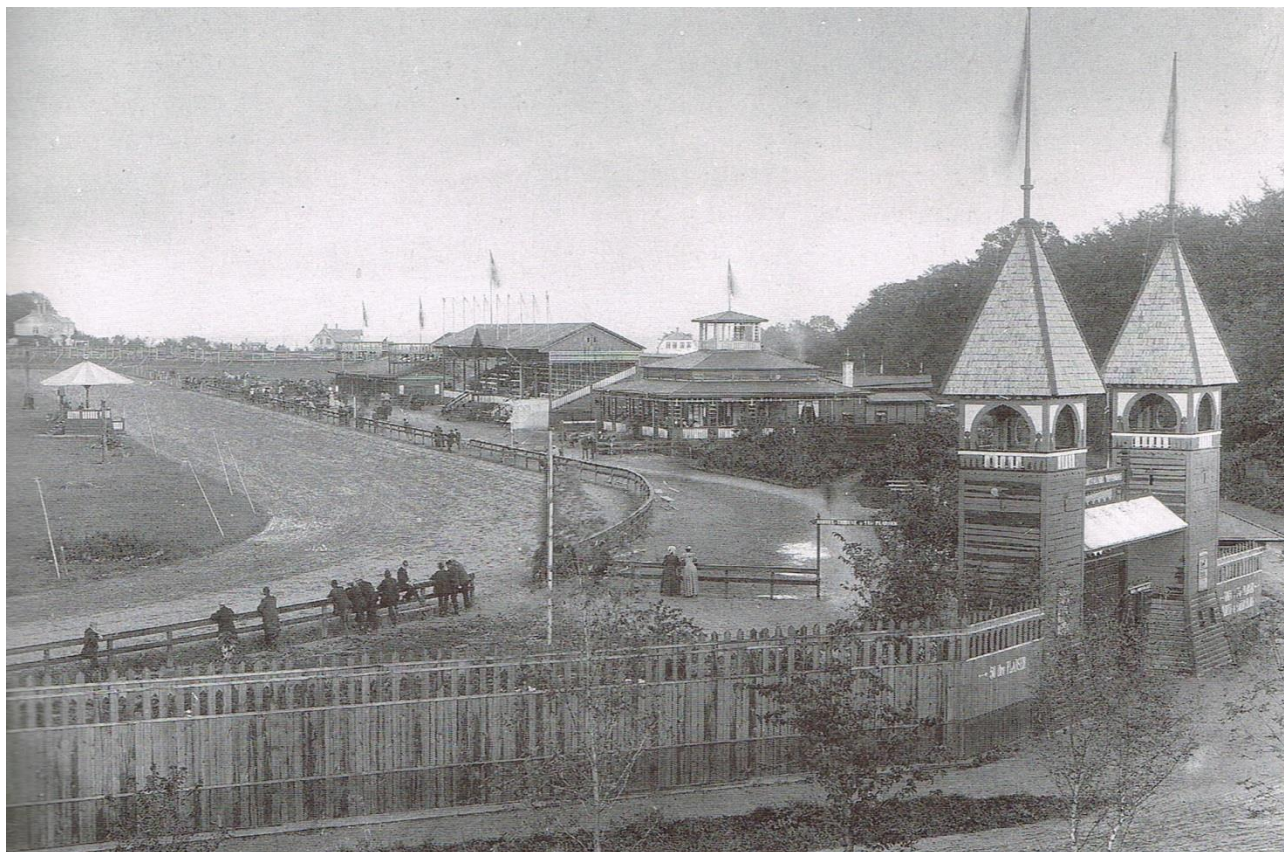
## Banerekorden i Danmark: 1900-1939

### Amerikaner med 176 meters tillæg

#### Lars Donatzky

Denne historie om den danske banerekord starter i 1900, hvor den 33-årige Julius Pajoncek efter et par års fravær dukkede op i København igen. Manden, der var født i 1867, opvokset i Rumænien, havde været her før som træner af den russiske travmatador fyrst Sturdzas heste, før han tog til Amerika i nogle år.

Politiken beskriver i 1900, at han kommer på nyt besøg fra Bukarest med hestene Labrador og den otteårige hoppe Shedd Wilkes, og det er den sidstnævnte amerikaner, der nu sætter en imponerende banerekord på 1.30,0 i løbet af sommeren.



*Sådan så Lunden ud i banens tidlige år, hvor dommertårnet (tv.) på inderkredsen antyder højrekørslen.*

Hvor meget han havde betalt for den hurtige hoppe, vides ikke, men hun har næppe været helt billig, for hun omtales i New York Times i juni 1897 som vinder af det hurtige løb om 500 dollars på Parkway Driving Club. Hun vandt med Thomas i sulkyen i fire heat ved først at blive nr. 2 for derefter at tage tre heatsejre. Hun travede bedste tid 2:24  $\frac{1}{4}$  på den engelske mile eller på dansk 1.29,7, ny rekord.

I 1899, hvor Shedd Wilkes løb rekorden 1.24,7 i New Hampshire i Amerika, blev fem af de seks heat i det amerikanske derby Kentucky Futurity vundet mellem miletiderne 2:11  $\frac{1}{2}$  og 2:14  $\frac{1}{4}$  (1.21,7 og 1.23,4) på Red Mile i Kentucky, der nok var noget hurtigere.



*Pajoncek var opvokset i Rumænien, drog til Amerika i 90'erne og blev Danmarks første store travimportør omkring århundredskiftet. Kørte de fleste år med licens som amatør.*

### **176 meters tillæg til lokal stjerne**

Shedd Wilkes var altså hurtig, men trods alt ikke en storstjerne i USA, og det illustrerer jo forskellen på amerikansk og dansk travsport på det tidspunkt, at hoppen på baggrund af sine sejre og rekorder fra USA skulle give 150-180 meter forud til de bedste "danske" konkurrenter, amerikanskfødte Empress Chimes og Gamsby samt russiskfødte Bytschok, da hun kom til start i Charlottenlund.

Det kom også som et chok for publikum, at Shedd Wilkes d. 1. august 1900 over distancen 2720 meter besejrede den hjemlige stjerne Gamsby, der startede fra 2544 meter. Oddset var 12 og vindertiden 1.32, mens oddset faldt til 2, da hun senere på dagen gik ud og vandt dagens sidste løb. Selve rekorden 1:30 blev sat på en andenplads over 2600 meter i juni, hvor hun ikke magtede at give 160 meter forud til Bytschok, der vandt løbet i en ganske fin tid 1.35,5. Vi har ikke et billede af Shedd Wilkes, men af orlofftraveren Bytschok. Det er historisk.

### **Hurtigste vinder i de første svenske travløb**

Efter sæsonen 1900 tog den svenskejede Bytschok nemlig tilbage til Sverige og Stockholm, hvor Det Svenske Travselskab blev dannet i december, og hvor travselskabets første løb på Brunssvikens is blev afholdt 14. februar 1901. Herfra stammer billedet, hvor Bytschok vandt hurtigste klasse på 1.38,5 og fik hæderspris for at være den både hurtigste og mest renttravende hest ved premiere-arrangementet!

Der havde mere end hundrede år tidligere været afholdt de første travkonkurrencer for slæde på Brunssvikens is, men som man kan se på billedet, at det ikke er tilfældet her. I øvrigt blev de svenske og norske isbaner regnet for at være blandt de hurtigste i Europa, når man skulle oversætte hestenes rekorder til brug for løbsudskrivning. Så skærperne må have virket.



*Det Svenske Travelskab afholder første væddeløb på Brunnsvikens is i Stockholm 14/2 1901 med Bytschok som hurtigste. Banen havde stor succes de næste 25 år bortset fra en enkelt grøn vinter, og selv i Solvalla-banens første år 1927-28 kom der flere tilskuere og større spilomsætning til disse isløb meget tæt på centrum i byen. Afslutningsdagen på vinteren 1928 satte totorekord 234.421 kr. med 10-12.000 gæster. I Charlottenlund var 173.000 kr. største omsætning samme år.*

Julius Pajoncek blev dansk statsborger, importerede fortsat stjerner og avlshingste fra Amerika, og han trænede og kørte dem med stor succes. Elleve år senere i 1911 var hans store succeshest amerikanske Cortella, der blev den hidtil mest vindende i en enkelt sæson med 21.150 kr. ved 11 sejre i 25 starter.

#### **Oldebarn af Hambletonian 10**

Cortella vandt bl.a. til odds 2 d. 26. juli i 1.31,6-2300 meter, men endnu mere værd at bemærke på andenpladsen var den tyskejede, men amerikanskfødte gæst Baron Silver med den hollandske træner B. J. Alkemade, der fra distancen 2405 meter med 105 meters tillæg løb 1.27,7. Blot 4/10 distancesekund efter Cortella. Tiden 1.27,7 var klar ny banerekord af Baron Silver, der var oldebarn af travsportens stamfader Hambletonian 10.

Rekorden måtte kunne sænkes på sprint, og i det internationale heatløb 2. august blev hingsten henholdsvis 4,2,1 og sluttelig diskvalificeret som vinder i de fire heat, alle fra distancen 1705 meter og med 105 meters tillæg. I andet og tredje heat løb Baron Silver henholdsvis 1.25,3 og banerekorden 1.25,0, og ved den lejlighed gav han årets "danske" stjerne Cortella 75 meter forud!



*Dommeren gemte sig i tårnet.*

*Både Baron Silverheatløbet og løbsdagen som sådan blev udførligt beskrevet af Per Pryd i Politiken*

*Her er et uddrag.*

Fra Politikens referat fra 3. august 1911 om dagen med Baron Silver-heatløbet fremgår desuden følgende: På den bagende varme augustdag blev der tidligt tændt godt op under publikum, startende med, at Julius Pajoncek kørte med sin hest Mustafa — en halv bane foran alle konkurrenter — og i så høj en fart, at man fik indtryk af, at den havde været holdt tilbage i de forrige starter. Mishagsytringerne begyndte. Kort før mål, hvor Pajoncek var helt sikker på sejren, bremsede han helt op for at Mustafa ikke skulle få for god en vinderrekord til fremtidig belastning i væddeløbene. Han holdt Mustafa nede på 1.50. Publikum reagerede med pibekonzert.

At vindertiderne var grundlaget for løbsudskrivning og tillæg indtil 1913, så man ifølge publikum og journalisten Per Pryd igen allerede to løb senere, hvor Julius Høybye behændigt blev nr. 2 med Prins Alex i stedet for at vinde (i en belastende tid). Pibekonzerten fornyedes, og Per Pryd bemærkede, at bestyrelsen af princip ikke ville skride ind overfor hesteejere som Pajoncek, Høybye og Brække.



*Den anden store hesteimportør og opdrætter fra den ældste tid var amatøreren Julius Høybye. Han vandt som ejer sit første derby i 1905 med Elinor, og her står han med derbyvinder nr. 2, Gibtown fra 1926 med Koster i vognen. Høybyes efterkrigsimport Truxton satte banerekord i 1921.*

Det var vejr til at løbe stærkt og tilstrækkeligt varmt til at blive ophidset, og i Baron Silver-heatløbet steg utilfredsheden gradvis, efter at favoritterne blev diskvalificeret på skift. 1. heat vandt Kentucky Boy med diskvalificerede Stella Phelps som tredjehest i mål, 2. heat vandt Stella Phelps med Cortella som diskvalificeret vinder og Kentucky Boy som diskvalificeret fjerdehest, 3. heat vandt Baron Silver, og sluttelig blev denne "hængt ud" for urent trav mod Stella Phelps i det afgørende heat.

### **Et "hylende uvejr" og trusler om prygl**

Så kogte det hele over i "et hylende uvejr", dommer Jacobsen blev siddende i tårnet lidt længere end nødvendigt, og journalisten filosoferede i avisen over, hvordan den stakkels dommer dog var kommet hjem. "Sporvogne var ikke til at opdrive, og de mange biler blev der hurtigt lagt beslag på".



*Der var ret ofte voldsomme mishagsytringer i travsportens første 70 år, mest på grund af tvivlsomme diskvalifikationer for urent trav eller for galop. Eller for undladelsen af diskvalifikation.*

Efter løbene kom der fornyede optøjer, idet "tumultanterne" trængte ind i bestyrelseslokalet til bestyrelsens middag og truede hotelejer Neiiendam med prygl. Det var for så vidt det rette sted at henvende sig, for Neiiendam var banedommer og bestemte udhængning for urent trav. Han følte sig truet på livet, man tilkaldte politiet, og politiassistent Nielsen nedskrev navnene på flere tumultanter, der senere måtte for politiretten.

### De svære afgørelser

Hvis vi i dag en gang imellem raser over kuskenes mærkelige dispositioner og dommerkomiteens afgørelser, er det bagateller imod, hvad fortidens spillere og deltagere har måttet stå model til. I den forbindelse har jeg undret mig over den tålmodighed, Vincennes-banens publikum altid har udvist over for deres dommere, når en 'enquête' har givet anledning til diskvalifikation. Grænsen til urent trav er naturligvis hårfin og kan aldrig håndhæves med retfærdighed. Det er jo svært nok at dømme simple kørselsforseelser.

Tilbage til 1911. Baron Silver startede igen i to løb ugen efter, men forsvandt så fra danske væddeløb.

### Verdenskrig og champagne til kaptajnen

Der skulle gå ti år helt til 1921, før hestene kom under 1.25-mærket, og det var der i hvert fald én god forklaring på. Første verdenskrig fra august 1914 til november 1918 betød stop for al import fra både Amerika og Frankrig, og importen kom reelt ikke i gang igen fra Frankrig sidenhen. Fornylse udeblev, og foderknapheden gjorde ikke de danske heste hurtigere.

Efter fredsslutningen var det stadig i den første lange tid meget vanskeligt at få travere til Europa, og måske var den danske opdrætter og importør Julius Høybye den allerførste, det lykkedes for, da han i april 1919 skaffede Truxton, Sandorra og Salinas til Danmark. Det var en bedrift.

Man undrede sig, både her og i udlandet, men sønnen Julius Høybye junior beskriver i den citerede samtale med Væddeløbsbladets Julenummer omkring 1950, hvordan faderen bar sig ad. Han nævner i interviewet situationen med den senere så fremragende avlshoppe Jane (Ann H.), der blev indført året efter i 1920.

*Julius:* Det var tilsyneladende komplet umuligt at skaffe Skibslejlighed, men saa fandt Far i New Yorks Havn den svenske Passagerbaad »Stockholm«. Der blev sagt, at Kaptajnen, som hed Haagensen, var en meget fornem Herre. Far gik op til ham paa Hotel Astor. Kaptajnen laa i Sengen, og det var tydeligt nok, hvad han fejlede. Han havde været ude paa Kalas. Far bestilte en Flaske Champagne og efter endnu en Flaske, erklærede Kaptajnen: Jeg faar ta' ham med! Samme Eftermiddag sejlede Baaden til Virginia efter Kul, og Far var med ombord for at bygge en Stald til »Jane« paa Mellemdækket. Da han var i Færd med Arbejdet, kom Passagerchefen buldrende: Her skal ikke laves Stald. Tror han, at han kan lave »Stockholm« om til en Oksebaad? Det er Chefens Ordre, svarede Far og tænkte i sit stille Sind: Man skal altid gaa til Hovedet og ikke til R. . . . Saa gav Far en Matros Ordre til at fjerne en af Sidestolperne til Masten, fordi den var i Vejen. Det kan ikke lade sig gøre, for saa falder Masten, forklarede Styrmanden. Men Kaptajnen har sagt det, svarede Far uanfægtet og i Strid med Sandheden. Har Kaptajnen sagt det, skal den væk, indrømmede Styrmanden. Væk kom den, og Masten holdt!

***Fra Væddeløbsbladets Jul omkring 1950***

*Julius Høybyes søn*

*Julius Høybye junior*

*fortæller om faderens snilde.*

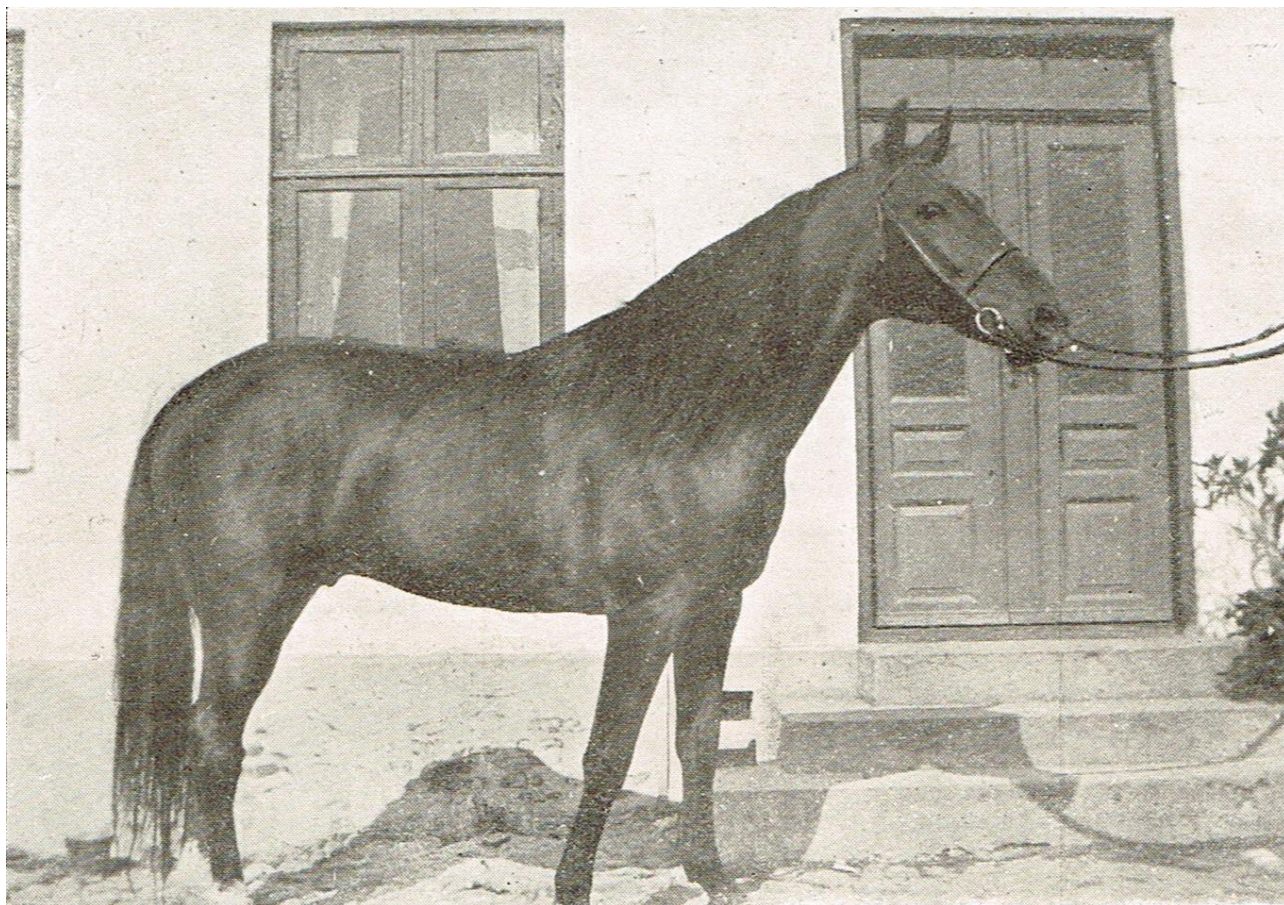
### **Første efterkrigs-import gav banerekord 1.24,1**

Rekordforbedringerne måtte komme fra disse nye importere. De to nye 'internationale' rekorder fra heatløbet d. 10. juli 1921 blev sat af Truxton 1.24,1 og hoppen Barbara Lee 1.24,4, og Truxton var som nævnt med den første skibssending i april 1919, mens Barbare Lee kom et halvt år senere med næste Høybye-ladning.

Truxton havde svage ben og slog først til efter halvandet år i Danmark, selv om han havde løbet 2:08 eller 1.19,6 som treårs i USA i 1918.

I rekordheatløbet i Charlottenlund vandt Barbara Lee (Rabenhorst) 1. heat til odds 47:10 i 1.24,8 - 1610 meter, mens Truxton løb uplaceret for Sofus Sørensen fra grunddistancen 1600 meter. Revanche til Truxton og Sofus i 2. og 3. heat med tiderne 1.24,9 og banerekorden 1.24,1. Oddsene var 25:10 og 21:10.

Truxton løb afstoppet over mål til overlegen sejr i 3. heat, hvor Barbara Lee sænkede hopperekorden til 1.24,4 12-15 meter bagude. Truxton startede kun 12 gange i Danmark med fire sejre som resultat, men hingsten fik fremragende afkom, bl.a. den i et tidligere VB omtalte hopperekordholder Honolulu. Barbara Lee var til gengæld en af 1920'ernes fine væddeløbere med 15 sejre og 58.600 kr. indtjent.



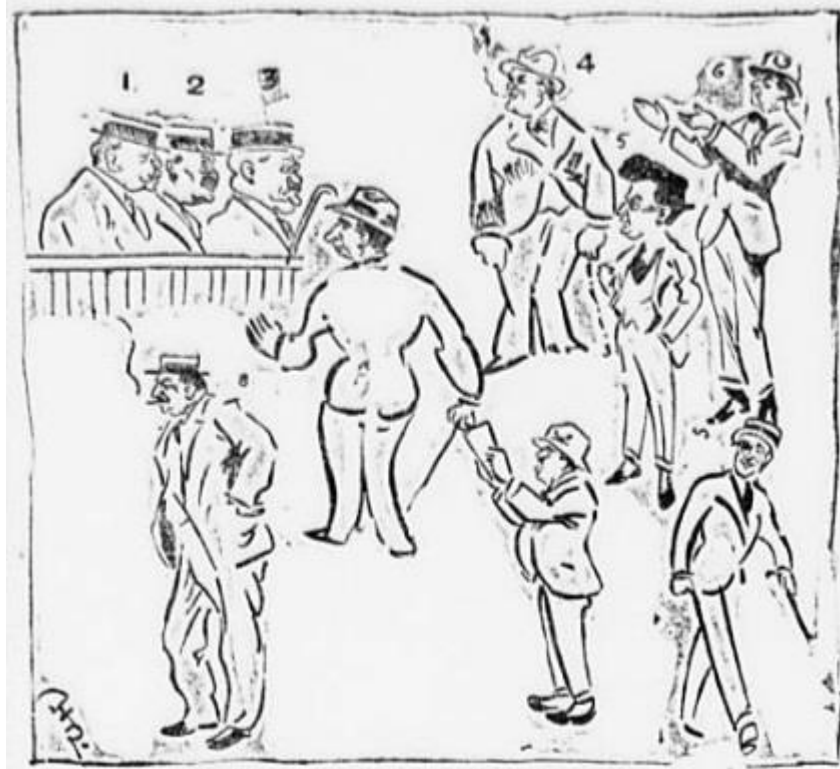
*I 1927 var Truxton far til vinderen af Opdrætningsløbet, vinderen af Kriteriet og andenhesten i derbyet.*



Fra "Truxton"-løbsdagen 10/7 1921 nævner Politiken i øvrigt, at der var tilbagebetaling til spillerne på to heste i 1. løb. Den ene, Bjarke, tabte en sko i starten og løb vistnok direkte i stald, mens den anden, Cortellena II, havde en kusk, Niels Sølberg, som før løbet gjorde opmærksom på, at han ikke mente at kunne undgå diskvalifikation for urent trav. Dommerkomiteen bestemte så på forhånd, at der skulle tilbagebetales på hesten, som imidlertid travede glimrende i selve løbet til en andenplads. To andre havde sammenkørsel og styrt med det resultat, at den løbske hest Grev Figaro med knust sulky galoperede sig op gennem feltet, hvorfor flere konkurrenter efter sigende trak sig ud. Det generede imidlertid ikke Sofus Sørensen, der kørte Belvin hjem fra spids til odds 28:10.

Og så havde Politiken sendt en tegner på banen for at afbilde de 'berømte' gæster. Trav i Charlottenlund var en københavnerbegivenhed — hver gang.

### Fra Travløbene i Charlottenlund i Gaar.

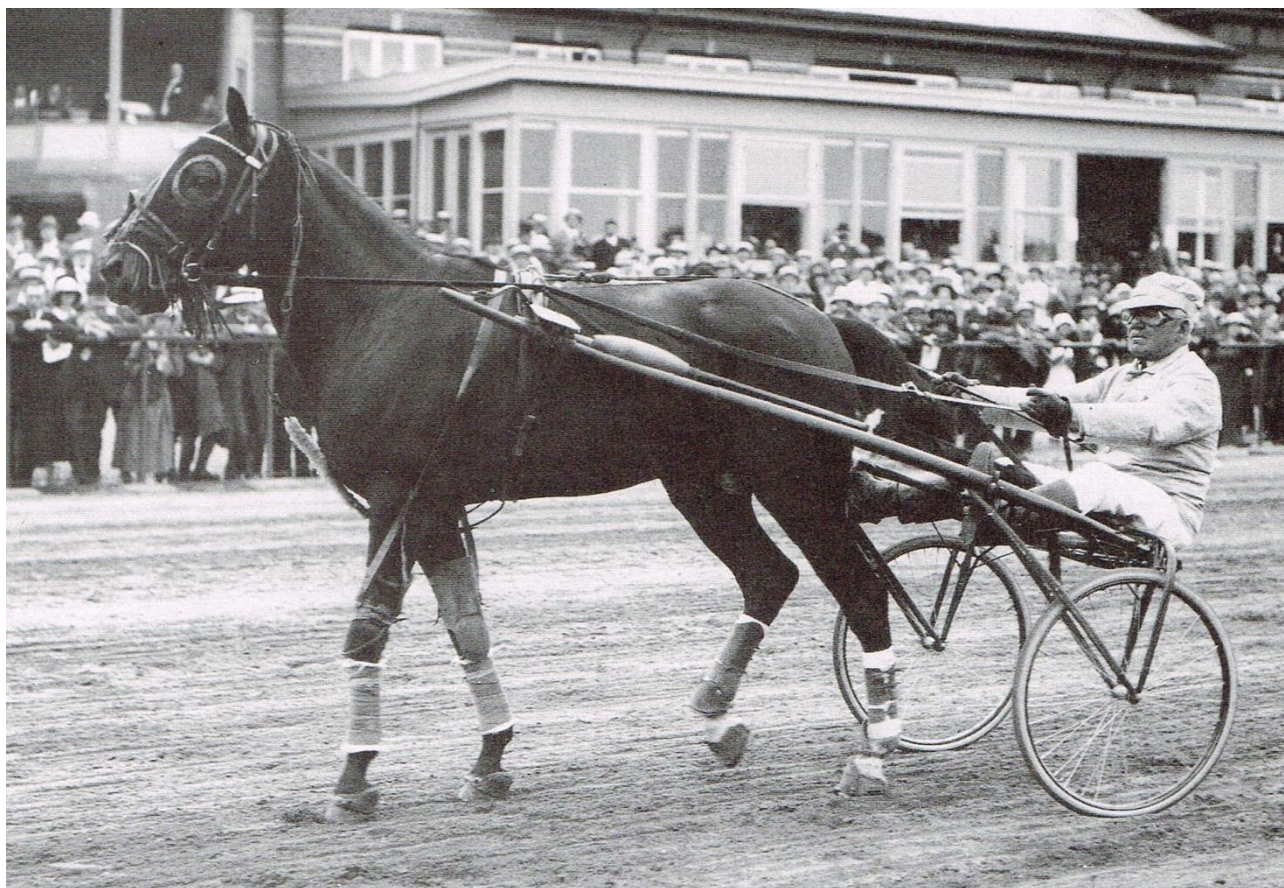


Kendte Travvenner paa Tribunepladsen.

*Politiken ikke alene beskrev heatløbet dagen efter i avisen 11/7 1921, man havde også en tegner ude for at vise banens prominente stamgæster. Her er tale om en bankbestyrer, to bagermestre, tre skuespillere, en teaterdirektør, en hestehandler, en kammerjunker og en flyver. Sidstnævnte 'flyver' Krause-Jensen nederst til højre var blevet meget berømt som deltager i 1. verdenskrig i et kampfly på fransk side, og han var modtager af æreslegionens kors.*

### **Den amerikanske ekvipage**

Året 1921 bød også på import af den fireårige kulsorte amerikanske hingst Don Orlan, ejet af den svenske storhesteejer Johan Jacobsson. Hesten blev trænet og kørt af den amerikanske travtræner Frank Starr, der havde en række fine år i Danmark. Don Orlan blev historisk på flere måder, før han bogførte sit flotte facit på 25 sejre og 74.850 kr. i 67 starter.



*18. juli 1923. Don Orlan og Frank Starr har lige vundet Mesterskab for Danmark i ny banerekord 1.23,6.*

I 1922 satte han indtjeningsrekord for en sæson med 25.250 kr. (7 sejre i 14 starter), og da havde han og Starr den 13. august vundet det allerførste løb på den splinternye Amager Travbane i meget tung bane i 1.29,1.

Året efter kom banerekorden i Charlottenlund i Mesterskab for Danmark, hvor Don Orlan og Frank Starr blev engageret til en opløbsduel af mesterskabsvinderen fra 1920, Peter Pogue, med den aldrende bygmester C.L. Müller (Müllers Memorial).

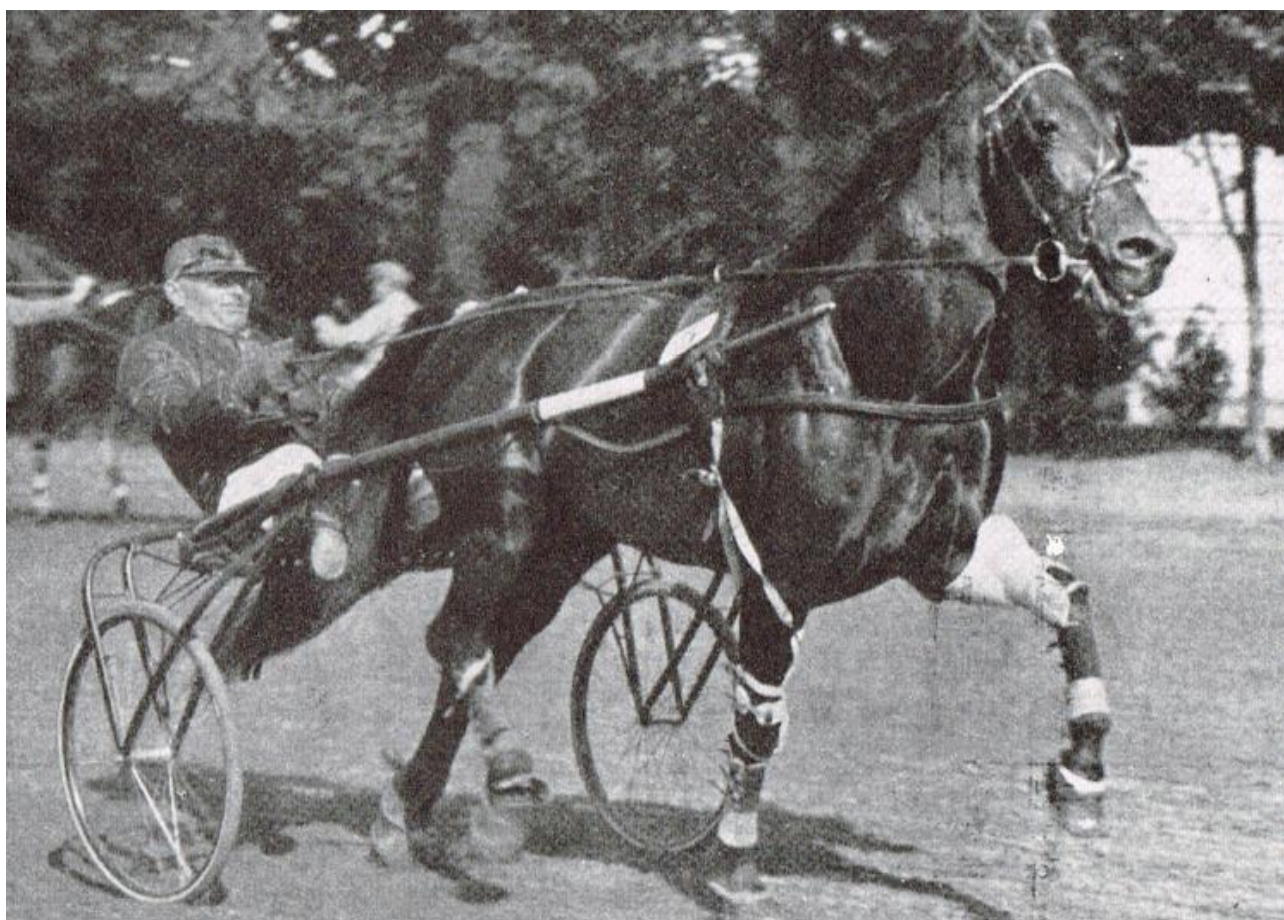
Duellen blev kaldt historisk, dels på grund af de to hestes isolation fra feltet, dels på grund af den knivskarpe afgørelse, der gav Don Orlan favoritsejren til odds 2,04 i den ny banerekord og formidable tid 1.23,6, normaldistancen 2000 meter taget i betragtning. Peter Pogue løb samme tid, tredjehesten 1.26,4. Det var det største løb af Don Orlan, selv om hesten senere forbedrede rekorden på sprint og i øvrigt vandt DM en ekstra gang.

Efter karrieren gik Don Orlan til Sverige, hvor han bl.a. avlede den i 1934 fødte hurtigtraver Helion med 50 sejre og rekord 21,0.

### Heste med moderne blodlinjer – en gylden import

Selv om stamfædrene Axworthy og Peter the Great begge blev født i 1890'erne, er der ingen af de tidligere nævnte rekordholdere, som har deres blod i sig. Det ændrede sig nu, og i en gylden import d. 29. december 1925 kom tolv heste, der i den grad kom til at sætte præg på de næste års væddeløb. Pajoncek og Sofus Sørensen stod for flertallet. For Sørensen gjaldt det om at skaffe sig materiale til det comeback, han gjorde i 1926 efter mere end et års udelukkelse på grund af matchfixing i Kongelundsløbet på Amager i 1924.

Mest kendt af hestene i den samlede import blev San Walker, Colonel Foote, Gift Azoff og den næste banerekordholder Harrison Dillon, der havde Axworthy som farfar og Peter the Great som morfar. Han var strålende som 4-års i 1926, bedste hurtigtraver i 1927 og faktisk af europaklasse i 1928.



*Harrison Dillon blev for Koster i slutningen af 1920'erne den hidtil bedste hest i Danmark*

### Argument for frifindelse: Linerne i en hånd

Harrison Dillon satte sin banerekord 1.22,0 -2030 meter den 6. juli 1927 i Charlottenlund for Koster i et løb, hvor han skulle give 45 meter forud til Double King (Groch) og 30 meter forud til Colonel Foote (Sofus Sørensen). Det kunne han ikke. Double King sejrede i 1.23,1-2085 meter, mens Colonel Foote blev diskvalificeret fra andenpladsen for trængning efter protest fra Koster. Sofus Sørensen slap for bøde, da han forklarede dommerkomiteen, at "Footen" havde løbet skævt, da han tog linerne over i sin venstre hånd for at "skræmme" hesten med pisken med højre. Den forklaring var jo ikke gået upåttalt hen i dag.

## Banerekorden i Danmark I: 1900 til 1939

Harrison Dillon satte derfor sin banerekord som nr. 2, men han vandt en af årets 11 sejre tre uger efter, hvor han i et Internationalt Pokalløb på Amager holdt sine USA-rejsekammerater bag sig. Koster tabte huen, og Harrison Dillon afviste Colonel Foote (Sofus Sørensen) og San Walker (Holger Fischmann) i et væddeløb, der dengang blev betegnet som det måske bedste hidtil i dansk travsport. Ny banerekord på Amager 1.23,1.



*Alle tre heste kom fra USA d. 29. december 1925. Harrison Dillon, Colonel Foote og San Walker kæmper her i Internationalt Pokalløb 1927.*

Harrison Dillon var den bedste hest i Danmark hidtil, hans karriere bød på i alt 39 sejre (24 med Koster) i 87 starter og indtjening på 88.800 kr. Den amerikanske hingst og Koster kom til at spille en hovedrolle i det første internationale mesterskab året efter i 1928, i forbindelse med, at Det Danske Travselskab afholdt den anden internationale travsportskonference næsten fyrre år efter den første i 1891.

Se den historie og om historien banerekorderne 1928 (Guy Bacon) og 1931 (Walter Dear) i Copenhagen Cup- artiklen om Charlie Mills i Væddeløbsbladet april 2015. Den findes på Dansk Hestevæddeløbs hjemmeside : [http://www.danskhv.dk/media/529887/vaeddeloebetsbladet\\_0415\\_web.pdf](http://www.danskhv.dk/media/529887/vaeddeloebetsbladet_0415_web.pdf) fra side 18. Banerekordhistorien fortsættes ellers i et senere nummer af Væddeløbsbladet, hvor de danskfødte rekordholdere begynder at dukke op.

Korrektioner modtages som altid gerne på [donatzky@hotmail.com](mailto:donatzky@hotmail.com) . Denne historie er færdigredigeret 23/10-2015.

<b>Banerekord for Danmark 1900-2015</b>		
<b>År</b>	<b>Hest</b>	<b>Rek. 1.</b>
1900	Shedd Wilkes	30,0
1911	Baron Silver	25,0
1921	Truxton	24,1
1923	Don Orlan	23,6
1925	Don Orlan	23,4
1927	Harrison Dillon	22,0
1928	Guy Bacon	19,4
1931	Walter Dear	18,9
1940	Alema Volo	18,5
1949	Sotch Fez	18,0
1951	Rollo	17,8
1958	Onward Eagle	16,9
1959	Jens Protector	16,3
1964	Elaine Rodney	15,4
1976	Tarok	15,2
1977	Keystone Pioneer	15,0
1978	Pershing	14,2
1982	Ideal du Gazeau	14,0
1983	Dilli Hanover	13,5
1984	Matine	12,9
1995	S.J's Photo	12,8
1996	Return Onion	12,6
1997	Sleipner	12,1
1998	Sleipner	12,0
1999	Mill Chess	11,8
2007	In Cap n'Gown	11,6
2009	Korvet Klintholm	11,3
2010	Mathilde Trøjborg	10,9
2011	Neo Holmsminde	10,2
2015	Robert Bi	10,0
<b>De fremhævede omtales denne gang</b>		